

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19.09.2003, sp. zn. 4 To 61/2003, ECLI:CZ:VSPH:2003:4.TO.61.2003.1

Číslo: 36/2005

Právní věta: V řízení před soudem je předseda senátu oprávněn žádat státního zástupce o opatření důkazu podporujícího obžalobu a státní zástupce je povinen mu vyhovět, přičemž není rozhodné, zda důkaz má být opatřen na území České republiky nebo cestou právní pomoci v cizině. K takové žádosti je předseda senátu oprávněn nejen v případě, kdy má být opatřen důkaz, který dosud nebyl opatřen a proveden, ale i tehdy, dovozuje-li státní zástupce vinu obžalovaného z důkazu, který, tak jak byl v přípravném řízení opatřen, je v řízení před soudem nepoužitelný. Předseda senátu tak může učinit i mimo hlavní líčení.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 19.09.2003

Spisová značka: 4 To 61/2003

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování, Právní styk s cizinou, Státní zástupce

Předpisy: § 180 odst. 2 tr. ř.

§ 180 odst. 3 tr. ř.

§ 2 odst. 5 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze zamítl odvolání státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2003, sp. zn. 63 T 6/02.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byli obžalovaní F. K. a A. M. podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěni obžaloby pro skutek, jehož se měli dopustit tím, že dne 5. 4. 1999 po předchozí dohodě s dalšími lidmi v Itálii kontaktovali na chatě v J. P. P. s tím, aby pro ně přepravil zásilku do Itálie, poté ho vyzvali k cestě do P., kde se s ním setkali na náměstí, zde pak v součinnosti s další osobou vystupující pod jménem T. obžalovaný F. K. nechal naložit do P. vozidla do prostoru pro rezervu celkem 20 balíčků obsahujících celkem 9810,1 gramů heroinu, poté vozidlo předali zpět P. P. a uložili mu, že má zásilku odvézt do Itálie, předali mu peníze na benzín a obžalovaný F. K. a A. M. jej instruovali o trase, kterou má jet do M., sdělili mu dvě adresy, kde má zásilku předat osobě, jež se

přihlásí smluveným heslem, určili mu, že má v průběhu cesty s nimi udržovat kontakt prostřednictvím telefonního čísla obžalovaného A. M., o této cestě byla vyrozuměna skupina osob v Itálii, která měla zásilku drog na dohodnutém místě převzít, když se P. P. dostavil dne 7. 4. 1999 do M., odjel s taškou, v níž měl zásilku uloženu, taxíkem na smluvené místo, kde byl po vyslovení smluveného hesla zadržen i se zásilkou drog italskou policií, která v daném období již monitorovala činnost osob, jimž byla zásilka určena, jímž měli spáchat trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. a), odst. 4 písm. c) tr. zák.

Své rozhodnutí Městský soud odůvodnil tím, že korunním a de facto jediným důkazem svědčícím o vině obou obžalovaných je výpověď P. P. z 20. 9. 2001 získaná cestou právní pomoci v Itálii, z níž obžaloba čerpá veškeré informace týkající se role obžalovaných při vývozu zásilky z Česka do Itálie. Podrobně přitom vysvětlil proč nelze k tomuto důkazu v této trestní věci přihlížet, přičemž odkázal na čl. 6 odst. 1, 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, kde je garantováno právo na spravedlivý proces. Obhájcem obviněného totiž nebyla s ohledem na právní řád dožádaného státu umožněna účast obhájců obviněných při výslechu P. P. Poukázal také na to, že podle ustanovení § 203 odst. 1 tr. ř. uložil státnímu zástupci, jelikož výpověď P. P. je nepochybně korunním důkazem podporujícím obžalobu, aby nechal P. P. cestou právní pomoci opětovně vyslechnout, resp. doplnit jeho předchozí výpověď položením otázek naformulovaných obhájci obžalovaných, kteří s tímto postupem souhlasili, případně, aby obhájci sami mohli dotazy P. P. položit, změnil-li se náhled italských justičních orgánů na tuto možnost. Státní zástupce odmítl splnit provedení tohoto úkonu s tím, že ve věci již byla podána obžaloba a tudíž je na soudu, aby si důkaz opatřil. Městský soud sám z vlastní iniciativy pokusil dalším dožádáním vady důkazu požadovaným způsobem odstranit, což se nepodařilo.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonné lhůtě státní zástupce odvolání v neprospěch obžalovaných F. K. a A. M. a navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal z podnětu podaného odvolání podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytykaných vad a na tomto podkladě dospěl k následujícím závěrům:

Postup městského soudu, který podle § 226 písm. c) tr. ř. zprostil oba obžalované obžaloby, shledal odvolací soud v souladu se zákonem, a tudíž správný. Tento svůj závěr odvolací soud podrobně odůvodnil.

Pokud jde o výhrady odvolání státního zástupce vůči výtkám městského soudu proti postupu státního zástupce, jímž odmítl splnit pokyn městského soudu, aby cestou právní pomoci nechal opětovně vyslechnout svědka P. P., resp. nechal doplnit jeho předchozí výpověď položením otázek naformulovaných obhájci, odvolací soud uvedl, že je neshledal důvodnými. S argumentací státního zastupitelství v tomto směru nelze souhlasit. Z pokynu předsedkyně senátu městského soudu vyplývá, že s odkazem na ustanovení § 180 odst. 2, 3 a § 203 odst. 1 tr. ř. uložila státnímu zástupci cestou právní pomoci vyslechnout svědka P. P., resp. zajistit procesní použitelnost předchozí jeho výpovědi před italským soudem, která byla provedena v rozporu s čl. 6 odst. 1 ve spojení s odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně práv a základních svobod. Splnění tohoto pokynu státní zástupce odmítl (v písemném odůvodnění odvolání argumentuje opačně tím, že v případě výslechu svědka cestou právní pomoci v cizině nejde o opatření důkazu, ale o jeho provedení, což trestní řád - § 183a - umožňuje za dané situace provést pouze předsedovi senátu nebo členu senátu) mimo jiné s tím, že se nejedná o provedení důkazu, nýbrž o jeho opatření, neboť samotný výslech budou provádět italské soudní orgány a nikoliv český orgán činný v trestním řízení a po jeho provedení bude postoupen zpět do ČR k samotnému provedení před soudem a dále s tím, že v žádosti o právní pomoc je nutno kromě

jiného uvést též, v jakém procesním postavení by osoba měla být vyslechnuta a jakým způsobem by měla být poučena (pokud to tamní úprava umožňuje – tj. tedy i podle českých trestně právních předpisů, zejména § 100 tr. ř.), přičemž provedení tohoto zákonného poučení svěruje trestní řád v § 180 odst. 3 pouze předsedovi senátu nebo jinému pověřenému členu senátu (nikoliv státnímu zástupci).

Je třeba přisvědčit státní zástupkyni přítomné u veřejného zasedání v tom, že orgán ČR činný v trestním řízení důkaz v cizině neprovádí, ale důkazy v cizině na základě žádosti o právní pomoc opatřuje, důkaz v cizině tedy provádí zásadně příslušný dožádaný cizozemský orgán, přičemž v ČR se takto opatřený důkaz provádí teprve v hlavním líčení postupem, který stanoví trestní řád, tj. v daném případě přečtením protokolu o svědecké výpovědi získané cestou právní pomoci v hlavním líčení. Je tedy nepochybné, že městský soud dal státnímu zástupci pokyn k opatření předmětného důkazu, proto argumentace státního zastupitelství vycházející ze znění ustanovení § 180 odst. 3 a § 203 odst. 1 tr. ř., že takový postup trestní řád umožňuje předsedovi senátu pouze v hlavním líčení, resp. ve veřejném zasedání, tedy nikoliv mimo tato jednání soudu, není namístě, neboť tato ustanovení se týkají provádění důkazů, nikoliv opatřování důkazů.

Stejně tak nelze souhlasit s tím, že opatřením důkazu v cizině nemůže předseda senátu státního zástupce po podání obžaloby v žádném případě pověřit, resp. mu to uložit. To, že předseda senátu je zásadně oprávněn žádat státního zástupce o opatření důkazu zcela jednoznačně vyplývá z ustanovení § 180 odst. 2 tr. ř., podle něhož při podání a zastupování obžaloby státní zástupce mimo jiné v řízení před soudem vystupuje tak, aby byly objasněny všechny podstatné skutečnosti rozhodné z hlediska podané obžaloby, za tím účelem opatřuje z vlastní iniciativy nebo na žádost předsedy senátu i další důkazy, které nebyly dosud opatřeny či provedeny. Podle názoru odvolacího soudu je nerozhodné, zda takový důkaz má být opatřen na území ČR či cestou právní pomoci v cizině. Ze smyslu předmětného ustanovení je pak třeba rovněž dovodit, že k takové žádosti o opatření potřebného důkazu je předseda senátu oprávněn nejen v případě, kdy má být opatřen důkaz, který dosud nebyl vůbec opatřen nebo proveden, ale i v případech, jako tomu bylo v daném případě, kdy státní zástupce prokazuje vinu obžalovaného důkazem, který bez opatření a provedení požadovaného důkazu je před soudem nepoužitelný. V takovém případě jde totiž de facto o důkaz, který nebyl dosud opatřen či proveden. Městský soud tedy zcela důvodně vyzval státního zástupce, byť tak učinil kromě ustanovení § 180 odst. 2 tr. ř. i nepřiléhavě odkazem na ustanovení § 180 odst. 3 a § 203 odst. 1 tr. ř., aby opatřil cestou právní pomoci v cizině výslech P. P. jako svědka, s tím, že jej provede příslušný italský soud. K podání žádosti o právní pomoc jako nutného předpokladu pro opatření předmětného důkazu je státní zástupce i po podání obžaloby oprávněn, resp. na základě výzvy předsedkyně senátu povinen. Jak již bylo uvedeno, samotný důkaz, tj. výslech svědka provádí příslušný dožádaný orgán, ten také svědka před výslechem musí poučit podle svých procesních předpisů a není-li to v rozporu s těmito předpisy, pak i podle procesních ustanovení českého trestního řádu, které by měly být v žádosti uvedeny. Nelze proto argumentovat, jak to činí státní zástupce, že podle § 180 odst. 3 tr. ř. je to předseda senátu, kdo poučuje svědka. To totiž platí pouze za situace, kdy svědek má být vyslechnut před soudem a jeho výslech, ať již z vlastní iniciativy či na pokyn předsedy senátu, vede jedna ze stran, tedy státní zástupce či obhájce. V případě, kdy má na pokyn předsedy senátu státní zástupce opatřit cestou právní pomoci důkaz spočívající ve výslechu svědka, tj. zajistit jeho provedení v cizině příslušným dožádaným orgánem, nemůže jít ani o nepřijatelné přenašení zajištění procesních podmínek předsedou senátu na státního zástupce, neboť úkolem státního zástupce pouze je, aby v žádosti o právní pomoc, kterou podá, náležitě popsal, za jakých procesních podmínek má, pokud je to možné, příslušný dožadovaný orgán důkaz provést. Námitku odvolání státního zástupce, že důkazní aktivita je jednoznačně povinností soudu a nelze se tak ztotožnit se závěry, které uvádí městský soud v rozsudku, je třeba jako nesprávnou odmítnout. Závěr městského soudu, že důkazní aktivita soudu by měla být podpůrná, neboť v procesu dokazování je základním posláním soudu především dbát na dodržování zákonných pravidel pro

opatřování a provádění důkazů a že státní zástupce nesmí zůstat v procesu nečinný, ale je zásadně povinen v řízení před soudem podle povahy věci opatřovat, provádět nebo navrhnout důkazy usvědčující obžalované, je v souladu se zněním ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Podle něho je státní zástupce mimo jiné povinen dokazovat vinu obžalovaného a pokud zákon stanoví, že tato povinnost nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí, je nepochybné, že povinnost soudu nastupuje až v případě, kdy státní zástupce svoji povinnost nesplnil. Městský soud této své povinnosti dostál, neboť po odmítnutí pokynu k opatření výslechu svědka P. P. ze strany státního zástupce, sám tento důkaz opatřil, resp. se jej pokusil opatřit, a pokusil se opatřit i další pro soud dostupné důkazy, které by mohly být z hlediska rozhodnutí významné, jak na to poukazuje v odůvodnění napadeného rozsudku.